

BankNordik stuðlar sendingini

GHETTO
FØROYAR

GHETTO KLUMMAN

Kári Holm Johannesen og Sjørður Simonsen

Eitt orð er ov dýrt

Prísurin fyri at geva sína hugsan alment til kennar í Føroyum er ov høgur. Hóast millum onnur embætisfólk í Føroyum lógliga kunnu siga og meina nógv, so aftra tey seg, tí arbeiðsligu og serliga sosialu avleiðingarnar eru ov stórar. Millum annað hetta kom fram í Ghetto Føroyum í gjár, tá sosiologilesandi og stjórnmálafrøðilesandi vitjaðu sendingina

Hvørt ár flyta nøkur lesandi heimaftur til Føroyar. Nøkur hava lisið stjórnmálafrøði, onkur samfelagsfrøði, fleiri lögfrøði og einstøk onkra aðra samfelagsliga útbúgving. Meginparturin endar onkursvegna í einum almennum starvi, har tað í seinasta enda er ein landsstýrismaður, sum situr á ovastu rókini.

Hesi fólkin, sum seinastu minst fimm árin hava arbeitt við einum samfelagsligum øki, ið hevur havt teirra áhuga leingi enda nú í einum ávísu bási. Einum bási, har tey ikki longur alment geva tað til kennar, sum tey veruliga meina.

Hetta merkir, at vitanin um samfelagið nú verður konsentrerað í einum stað, har tað í veruleikanum ikki ber til at fáa fatur á henni.

Sjørður Simonsen, stjórnmálafrøðilesandi við ávísu royndum innan embætisverkið, greiddi í Ghetto Føroyum frá, at embætisfólk altíð lógliga altíð geva sína privatu hugsan til kennar. Tey skulu bara syrgja fyri

at gera greitt, at tað er teirra persónliga hugsan, sum ikki hevur nakað við arbeiðsplássíð at gera. Veruleikin er tó helst, at tey lata vera, tí tað er so øgiliga skjótt, at útsøgnin kann fáa avleiðingar í arbeiðinum.

– Um tað var okkurt, sum eg hevði hug at úttala meg um, so hevði eg í hvussu so er hugsað meg um tvær ferðir, segði Sjørður Simonsen.

Kári Holm Johannesen, sum hevur latið speiali inn í sosiologi um munin ímillum samveruna í einum stórum samfelag og einum smáum, legði afturat, at vegna sera avmarkaðu støddina av føroyska samfelagnum, so stendur púra greitt, at fólk hava nógv ymisk sosial sambond við hvønn annan. Hetta merkir tí, sambært honum, at ein útsøgn í veruleikanum hevur størri avleiðingar í einum lítum samfelag.

– Aðrastaðni hevur tú bara eina relatió til onkran. Ein starvsfelagi er bara ein starvsfelagi. Í smáum samfeløgum ert tú ikki bara starvsfelagi við fólkin. Tú

hittir tey til fótbólt í Gundadali, og børnini hjá teimum ganga helst í flokki saman við tínum børnum, segði hann.

Forðar kjaki

Hetta hevur, sambært Kára Holm Johannesen, við sær, at alt samskipti og samspæl millum fólk verður avmarkað á ein hátt, at fólk ikki kunnu kritisera hvønn annan. Hetta hevur síðan við sær, at kjakið í veruleikanum ongantíð veruliga kemur í gongd, og tað er ein demokratiskur trupulleiki, sum ikki bara hevur nakað við embætisfólk at gera, men í veruleikanum er galdandi fyri øll í samfelagnum.

Men hetta er nakað, sum tað kann bera til at koma burtúr, heldur Kári Holm Johannesen.

– Tíbetur er hendan kraftin ikki tann einasta í samfelagnum. Vit sita jú her og prátta, og so eru listin og sjónleikir, og tað er hendan refleksiva mentanin, sum skal styrkjast fyri at koma úr hesum, segði hann.

Hey aftur flatland

»So fóru heilarnir avstað aftur,« segði ein gløggur útiseti eftir jólafrítíðina. Kanska var hann eitt sindur óumhugsin, tí hann endaði við at fáa eina stóra skolu yvir seg, at tey har heima ikki eru komplet idiotar.

Men hóast tað helst kann sigast meira diplomatiskt, so er tað púra rætt, at vit – úrmælingarnir úr føroyska skúlaverkinum – eru farin niðuraftur í hópatali.

Summarið sum ferðafólk í Føroyum er farið aftur.

Váttligt G!, Makrelur í kaos, skráleysur Summarfestivalur, okkurt grindaboð, ólavsboll í mjørka, lögmaður við onkrum, sum hann kortini ikki meinti og í fjølmiðlunum klandur um hvør er í familju við hvønn.

Onki spennandi, vit ikki hava roynt fyrr.

Slett ikki tað. Grasið í Danmark er ikki nakað serliga nógv grønari. Lærustovnarir eru byrjaðir aftur, og eisini har er alt sum tað plagar.

Skemaið er ógreitt og undirvísingarrhølini goymd innast í horninum í onkrum króki í asfaltjungluni. Undirvísararnir halda seg vera stuttligar og tað besta av øllum – nakað sum serliga tey, ið júst eru byrjað skulu gleða seg serstakliga nógv til – teir vælsignaðu »hvað nu hvis«-spurningarnir.

Tú veist. Tú situr har til undirvísing, meðan undirvísarin sigur okkurt, sum tú skilur rímliga væl, og so bombar ein genta í mest tjekk-aðu klæðunum við iPhone í hondini og Macbook pro á lær-unum í tronga, slavna undirvísingarrhølinum, sum ikki er luftað út síðan í mai, væl manikureraðu klønu hondina høgt upp í loft og sigur við sínari skerandi rødd:

»Hvað nu hvis de faktuelle kendsgerninger bliver ændrede således, at det var X og ikke Y der udførte den omtalte handling, ville der så ikke blive tale om det diametralt modsatte resultat?«

Ha? Um vit broyta hend-ingarnar, so alt er øvugt, fáa vit so øvugta úrsliðið? Sjálvandi!

vónar tú, at undirvísarin sigur.

Men nei. Nú kemur ein longri frágreiðing um, hvussu góður spurningurin er, og hvussu týðningarmikið tað er, at allir spurningar verða svaraðir, og at vit ongantíð skulu aftra okkum við at spyrja.

Tað er líka við, at tú byrjar at hugsa, hvussu langt tað er frá vindeyganum á 3. hædd niður í túnið. Men kanska er tað í lagi kortini. Hetta er hvørt ár. Tú gert nokk ikki álv-ara av vindeygætlanunum hesa ferð.

Trupulleikin er bara, at tað steðgar ikki har, tí nú er manikureraða hondin ikki nøgd við svarið og byrjar at spyrja, »Hvað nu hvis« ... og so tímur tú ikki at lurta meira. Onkur hevur funnið mátan og situr og spælir 7 kabalú á telduni trý pláss frammanfyri teg. Tú viðurkennir, at vónin fyri hesum tímanum er farin og roynir mentalt at hjálpa viðkomandi at flyta sín á 6ini, sum hevur við sær at eitt kongapláss verður tómt... Drongurin sær tað bara ikki!!!

Men soleiðis er tað bara, og tað er nokk so kent – fyri ikki at siga beinleiðis heimligt at vera í samfelagnum, har tað ikki snýr seg um, hvat tú sigur, men hvussu nógv orð tú klárar at brúka uppá tað. Og hóast tað kann tykjast øgiliga tungt at ganga og stríðast á hægri lærustovnum, har minsta avbjóðingin í veruleikanum er at læra sjálvst tilfarið, so royni eg í hvussu so er at ugga meg við, at í februar verður alt betur. Í februar byrjar tíðin at gerast ljósari og tankarnir kunnu spakuliga leita fram ímóti Føroyum, har grasið er grønt og gentunar vakrar, G! er vátt, markrelurin ikki er í dós og øll eru í familju við øll.

Spurningurin er bara, hvat tey har heima siga til rúgvuna sjálvútróptum genialum brokkehøvdum, sum bara tosa fyri at tosa – eg eri longu kom-in í venjing – ið hvørt ár gera innrás á oyggjarnar ta stuttu tíðina, summarfrítíð er.

Kanska gleða tey seg hvørt ár til september.

Ja... Hvað nu hvis?

Ghetto Føroyar er nýggja sendingin hjá Rás2, beinleiðis úr Keypmannahavn. Sendingin er frísk, frek og festlig og eru tað Barbara Holm, Eydna Skaale, Rógvi Nybo og Rólant Waag Dam, ið gera hana saman við Búgva Øster og Magna Høgnesen, sum taka sær av tekniska partinum. Á hesum síðum sæst nakað av tí, borðreitt var við í triðju sendingini. »Dáma« Ghetto Føroyar á Facebook, har tú sært myndir, kanst hoyra kjak og aðrar samrøður, umframt føstu tættirnar, sum eru beinleiðis tónleikur, klumman og miðlapríkið.

